

Upprättad

2020-06-11
Johan Helsing
Handläggare
Avdelningen för operativ ledning

Giltighetstid

Giltig fr o m
2020-09-15
Giltig t o m
Tills vidare

Reviderad

2020-06-11
Johan Helsing
Handläggare
Avdelningen för operativ ledning

Beslutad

2020-09-04
Kristina Lindfeldt
Avdelningschef
Avdelningen för operativ ledning

Råd och anvisning:

Samråd kring beredskap och förmåga vid farlig verksamhet

Räddningstjänsten Storgöteborgs råd & anvisningar (R&A) har som syfte att underlätta tolkning av lagstiftning, samt även förtydliga räddningstjänstens syn inom specifika områden. Lagstiftning är alltid styrande och åsidosätts ej av detta dokument.

1. Syfte och målgrupp

Detta dokument syftar till att förtydliga Räddningstjänsten Storgöteborgs (RSG) förväntningar och syn på samråd kring beredskap och förmåga vid farlig verksamhet enligt 2 kap. 4 § LSO.

2. Bakgrund

Skyldigheter vid farlig verksamhet framgår av 2 kap. 4 § i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor:

Skyldigheter vid farlig verksamhet

4 § Vid en anläggning där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön, är anläggningens ägare eller den som utövar verksamheten på anläggningen skyldig att i skäligen omfattning hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och i övrigt vidta nödvändiga åtgärder för att hindra eller begränsa sådana skador.

Första och andra styckena gäller även flygplatser som har meddelats drifttillstånd enligt 6 kap. 8 § första stycket luftfartslagen (2010:500) och verksamheter som omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Lag (2015:234)

Den som utövar verksamheten bör med utgångspunkt från de dimensionerande scenarier som tagits fram i verksamhetens *Analys av risker* samråda med den kommunala räddningstjänsten för att identifiera och säkerställa att verksamheten har en skäligen beredskap och förmåga för att komplettera den kommunal räddningstjänsten.

Syftet med den kompletterande beredskapen och de övriga nödvändiga åtgärder som ska vidtas enligt skyldigheterna vid farlig verksamhet är att hindra eller begränsa allvarliga

skador på människor eller miljön i samband med en olycka eller överhängande fara för en olycka. Skyldigheterna reglerar således inte sådana åtgärder som kan vidtas för att förebygga att en olycka uppstår. Sådana olycksförebyggande åtgärder regleras i andra bestämmelser än 2 kap. 4 § LSO. Behovet av att företaget står för viss beredskap kan innefatta såväl nödvändiga åtgärder i det tidiga skedet innan den kommunala räddningstjänsten är på plats men också beredskap med förmåga under hela räddningsinsatsen som normalt inte finns inom kommunal räddningstjänst, t.ex. att släcka stora cisterner.

Beredskap och förmåga är den andra delprocessen i RSG:s arbetsmetodik (Bild 1) mot farlig verksamhet. Syftet med samrådet är att identifiera verksamhetens och räddningstjänstens totala beredskap och förmåga att hantera de scenarier som anses vara dimensionerande. Samrådet bör leda fram till vilken kompletterande beredskap för räddningsinsatser som ägaren eller verksamhetsutövaren ska hålla eller bekosta, och vilka övriga nödvändiga åtgärder som behöver vidtas.

Bild 1.

Läs mer om kravet på samråd kring beredskap och förmåga i MSBFS 2014: 2 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps allmänna råd om skyldigheter vid farlig verksamhet* sid. 7-9. Samrådet kan på uppdrag av verksamheten utföras av konsulter men RSG anser att det är väsentligt att verksamheten är delaktig i processen för att säkerställa att slutprodukten kan användas i de efterföljande delprocesserna i RSG:s arbetsmetodik.

3. Definitioner

3.1 Beredskap

Ett tillstånd där man är förberedd att möta ett kommande tänkt läge, ofta av kritisk natur – krigsberedskap, brandberedskap och liknande. (Wikipedia)

3.2 Förmåga

Med förmåga avses en sammanvägning av utrustningens kapacitet, kunskap och färdighet hos personalen samt tidsaspekter såsom tid att påbörja och uthållighet mot ställd uppgift. Detta kan tillämpas på olika organisatoriska nivåer.

3.3 Dimensionerande scenario

Som ett underlag för att bedöma beredskap och förmåga för räddningsinsatser behövs detaljerade beskrivningar för händelseförlopp och konsekvenser. Dessa beskrivningar kan

inte göras för samtliga identifierade scenarier och av den anledningen behöver de scenarier som är dimensionerande för beredskapen och förmågan väljas ut. För att underlätta bedömningen av förmåga och beredskap bör scenarierna vara detaljrikt beskrivna. En detaljrik scenariobeskrivning innebär att man under samrådet kan undvika diskussioner om vilka system som fungerar eller är utslagna, hur stort läckage handlar det om, hur stor mängd produkt som läckt ut etc. Ett väl formulerat scenario är dessutom ett mycket bra underlag i delprocesserna, Insatsplanering och Övning.

4. Genomförande

Samrådet genomförs normalt genom ett fysiskt möte med verksamheten men kan undantagsvis genomföras via digitala möten, telefon eller genom skriftlig konversation. När verksamheten och RSG:s handläggargrupp anser att det är lämpligt sker överenskommelse om ett fysiskt samrådsmöte på verksamheten.

4.1 Förberedelser

För att samrådet ska utföras effektivt bör såväl verksamheten som RSG förbereda sig för respektive steg nedan genom identifiering av möjliga skadeavhjälpande åtgärder, faktainsamling, sammanställning av egen förmåga samt eventuella avtal med andra aktörer. För att identifiera eventuella "glapp" i tidsskalan kan man med fördel föra in händelseförlopp, behov, resurser och ansvarig för nödvändiga åtgärder i en matrisför (Bild 2).

Scenariobenämning		Tid		Räddningstjänsten Stor Göteborg (RSG)	
Farlig verksamhet AB		(Min)		Händelse	
Händelse	Förmåga			Resurser/Förmåga	
Scenariobeskrivning		T=0			
		T+1			
		T+2			
		T+3			
		T+4			
		T+5			
		T+6			
		T+7			
		T+8			
		T+9			
		T+10			
		T+30			
		T+60			

Bild 2.

4.2 Beskrivning av verksamhetens beredskap och förmåga

(Vilken kompetens och vilka resurser finns att tillgå)

Verksamheten beskriver sin insats- och beredskapsförmåga och bör omfatta följande rubriker.

Dimensionerande scenario 1, 2, ..., X

För varje dimensionerande scenario bör minst följande beskrivas:

Mål med verksamhetens insats vid nödläge

Vilka mål har verksamheten med insatsen?

Beslutsstöd

Vilka beslutsstöd har verksamhetens beredskapspersonal/beslutsfattare att tillgå? Vilken status har dessa?

Taktik

Vilken taktik är lämplig att använda, dvs hur sätts åtgärder in på olika platser i tid och rum för att kunna utnyttja resurserna på bästa möjliga sätt? Beskrivningen bör även visa på behovet av planering för omfall och/eller worst case.

Personal

Vilken personal engageras i insatsen? Beskrivningen bör redovisas för följande förutsättningar:

- Dagtid
- Natt och helger

Åtgärder

Hur och efter vilken tid larmas räddningstjänst? Föreligger behov av varnings- eller informationsmeddelande? Vilka åtgärder vidtar engagerad beredskapspersonal och/eller beslutsfattare? Efter vilken tid vidtas åtgärderna och när får de effekt? Utgå från beredskap/nödlägesplan.

Exempel på åtgärder:

- Utrymning
- Larm till räddningstjänsten
- Varna allmänheten
- Tillintetgöra skadan före räddningstjänstens ankomst
- Förbereda för samverkan med räddningstjänst och andra aktörer
- Begränsa skadan
- Fördröja skadeutvecklingen

I praktiken innebär detta att man för varje delmål av insatsen listar upp de åtgärder/moment som måste utföras för att det slutgiltiga målet ska nås.

Utrustning

Vilken utrustning använder verksamhetens personal för att vidta åtgärderna?

Utgå från beredskap/nödlägesplan och tillgänglig utrustning.

Exempel på utrustning:

- Fasta installationer och dess kapacitet.
- Fasta system kompatibla med RSG:s utrustning.
- Anläggning för uppsamling av produkt eller släckmedel.
- Tillgänglig mängd skum eller annat släckmedel.

Kunskap och utbildning

Vilken kunskap och utbildning har verksamhetens personal för att hantera olyckan?

Resursuppbyggnad

Efter vilken tid aktiveras beredskapspersonal och/eller krisledningsgrupp? Vilken blir insatstiden för larmade resurser?

Uthållighet

Vilken uthållighet har engagerade resurser? Vilka avlösningsmöjligheter finns att tillgå?

Samverkan

Hur sker samverkan med räddningstjänst och övriga aktörer?

Information/Samverkan med myndigheter

Exempel på innehåll:

- Hur informeras berörda myndigheter om händelsen (underrättelse- och informationsskyldigheten)?
- Hur sker samverkan med berörda myndigheter?
- Hur kontaktas samverkande myndigheter för att inhämta uppgifter om deras resurser och vilka åtgärder de anser vara lämpliga att utföra.
- Avslutande hantering
- Finns avtal för, och hur påbörjas, restvärdesarbete och eventuell sanering/återställning?
- Är ansvarsfördelningen inom verksamheten tydlig?
- Finns rutiner för den fortsatta samverkan med berörda myndigheter?

5. Dokumentation

5.1 Verksamhetens dokumentation

Den farliga verksamheten bör samråda om beredskap och förmåga med den kommunala räddningstjänsten och därmed följer även ett dokumentationskrav på verksamheten. Dokumentationen bör förutom verksamhetens fastställda beredskap och förmåga även innehålla identifierade brister och utvecklingsbehov i den gemensamma beredskapen och förmågan. Dokumentationen beskriver hur verksamheten och RSG agerar över tid vid de dimensionerande scenarierna. Denna dokumentation bör ligga till grund för att upprätta insatsplaner, övriga beslutsstöd och för att planera och genomföra övningsverksamhet. Dokumentationen skickas till RSG och läggs till övriga verksamhetshandlingar.

5.2 RSG:s dokumentation

RSG dokumenterar, utifrån fastställda dimensionerande scenarier, relevant beredskap och förmåga och upprättar efter avslutat samråd en tjänsteanteckning med beslut. RSG diarieför tjänsteanteckningen och skickar den till berörd verksamhet. Tjänsteanteckningen kan innehålla en eller flera av följande punkter:

Tillgänglig beredskap och förmåga är tillräcklig.

Är verksamheten och RSG:s handläggargrupp överens om att den gemensamma beredskapen och förmågan är tillräcklig för att hantera de dimensionerande scenarierna dokumenteras detta och biläggs övrig verksamhetsdokumentation.

Tillgänglig beredskap och förmåga behöver kompletteras.

Då RSG:s handläggargrupp anser att verksamhetens och räddningstjänstens sammanlagda beredskap och förmåga inte är tillräcklig för att hantera dimensionerande scenarier åligger det på verksamheten att i skälig omfattning hålla eller bekosta en komplettering. I dokumentationen ska det framgå vilka bedömningar på kompletteringar RSG:s handläggargrupp anser vara skäliga samt vilken tid som är rimlig att verksamheten förfogar över för att utreda hur man vill uppnå dessa behov av kompletteringar. Är utredningsbehovet litet kan det även anges en målbild för när kompletteringar bör vara i operativ drift.

Verksamheten accepterar RSG:s bedömning.

Om verksamheten samtycker till RSG:s bedömning att komplettera den gemensamma insatsförmågan bör tillgängliga resurser, hur dessa ska övas och övriga överenskommelser dokumenteras.

Verksamheten accepterar inte RSG:s bedömning.

Om verksamheten inte samtycker till RSG:s bedömning kan verksamheten vid en tillsyn efter uppmärksammat förhållande föreläggas att hålla eller bekosta en komplettering. Verksamheten kan överklaga föreläggandet till Länsstyrelsen. Om en rättslig prövning slår fast att RSG:s beslut om komplettering är skäligt bör tillgängliga resurser, hur dessa ska övas och övriga överenskommelser dokumenteras och biläggas övrig dokumentation.

Räddningstjänstens beslut om komplettering överprövas.

En rättslig prövning kan slå fast att RSG:s föreläggande om komplettering är oskäligt.

6. Underlag för insatsplanering

Genom att följa denna råd och anvisning skapas goda förutsättningar till ett fullgott underlag för den tredje delprocessen i RSG:s arbetsmetodik mot farlig verksamhet som är insatsplanering.

7. Kontakter med RSG

Verksamheten kan under arbetet med riskanalysen ställa frågor till RSG:s handläggargrupp för farlig verksamhet.

Kontakt sker via växel: 031 – 335 26 00 eller per mail: raddningstjansten@rsgbg.se.

8. Uppdateringshistorik

Följande förändringar/förlängningar är genomförda.

Datum	Förändring i korthet	Granskare
2020-06-11	Upprättad	Dg